

*Харечко І. А.,
здобувач вищої освіти V-го курсу
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
Науковий керівник – Новосельська Н.Т.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ПРОФЕСІЙНО-ВИХОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Проблема підготовки майбутнього вчителя до виховної діяльності досліджувалася багатьма вченими (О. Дубасенюк, А. Киричук, З. Курлянд, В. Лозова, А. Рогоза, С. Сисоєва, В. Скрипченко). Численні аспекти методичної підготовки майбутніх учителів розкриваються в дослідженнях І. Богданової, В. Зав'ялова, І. Зверєва, Л. Панчушкової, М. Сорокіної, О. Усової. Аналіз літератури (О. Абдуліної, О. Алексєєвої, К. Жуkenової, Г. Кіт, Л. Нечаєвої, Є. Палагіної, І. Порохової, В. Сагарди, В. Шутяка та ін.) дозволяє визначити підготовку вчителя як систему змістовно-педагогічних та організаційно-методичних заходів, що спрямовані на формування особистості майбутнього педагога на основі компетентнісного підходу.

Показником професіоналізму особистості педагога-вихователя є професійно-педагогічна компетентність. До її основних елементів О. Дубасенюк відносить: 1) компетентність у галузі теорії і методики виховного процесу, зокрема його цілей, завдань, принципів, закономірностей, змісту, засобів, форм, методів, прийомів; 2) компетентність у галузі фахових предметів і знання того, як зробити процес навчання, зміст предмета провідним засобом виховання учнів; 3) соціально-психологічна компетентність у галузі процесів спілкування; 4) диференціально-психологічна компетентність у сфері мотивів, здібностей, спрямованості учнівської молоді; 5) аутопсихологічна компетентність у сфері переваг і недоліків власної діяльності і особистості. Зріла, сформована особистість педагога – вихователя – професійна необхідність, що зумовлена процесом пошуку способів формування особистості вихованця [1, с. 95].

Так, готовність до виховної роботи означає оволодіння випускниками педагогічного вищого навчального закладу системою знань, вмінь та навичок, необхідних учителю початкових класів для ефективної організації виховної діяльності з колективом класу в умовах певної школи, для проведення організованих і цілеспрямованих занять з молодшими школярами в урочний і позаурочний час для розширення і поглиблення знань, умінь та навичок, розвитку самостійності, індивідуальних здібностей учнів, а також задоволення їхніх інтересів і забезпечення розумного відпочинку. Готовність учителя початкових класів до виховної роботи – це складне інтегроване поняття, що передбачає єдність теоретичної, практичної і морально-етичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до здійснення всіх видів виховної діяльності з учнями у навчальний та позанавчальний час.

Кінцевим результатом готовності студентів до виховної діяльності є *професійно-виховна компетентність*, яка обіймає такі чинники (види компетенцій): когнітивно-виховний (у галузі теорії і методики виховного процесу, в галузі фахових предметів); конструктивно-виховний (в галузі процесів прогнозування, планування); регулятивно-оцінна компетенція (самооцінка своєї підготовленості, рівня вихованості, визначення шляхів професійного самовдосконалення) [2].

Когнітивно-виховна компетенція передбачає обізнаність студентів у питаннях сутності, форм, методів і напрямків урочної і позаурочної виховної роботи. Когнітивно-виховна компетенція включає вміння визначати напрямки, добирати форми, методи і адекватні методики навчальної та позанавчальної виховної діяльності у початковій школі.

Конструктивно-виховна компетенція вчителя початкових класів означає насамперед обізнаність фахівців зі змістом і формами планування урочної і позаурочної виховної роботи, з видами виховних заходів (справ), розуміння сутності педагогічного спілкування у процесі виховної діяльності, включає вміння планувати виховну роботу, аналізувати результати здійснюваної виховної роботи, реалізувати заплановані позаурочні виховні заходи.

Регулятивно-оцінна компетенція передбачає наявність відповідних ціннісних орієнтирів у майбутнього фахівця початкової школи, обізнаність з методиками самооцінки, самоаналізу, самоконтролю, прагнення до постійного професійного самовдосконалення (самоосвіта, самовиховання, саморозвиток). Регулятивно-оцінна компетенція передбачає вміння адекватно оцінювати свою виховну компетентність, вміння контролювати, визначити шляхи професійного самовдосконалення, самовиховання, критично аналізувати результати виховної роботи [2].

Професійно-виховна педагогічна компетентність це єдність теоретичної, практичної, особистісної готовності майбутніх педагогів до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами.

Готовність студентів до виховної роботи передбачає обов'язкове оволодіння випускниками сукупністю компетенцій (когнітивно-виховної, конструктивно-виховної, регулятивно-оцінної), взаємодія яких у загальному навчально-виховному процесі педагогічного вищого закладу освіти забезпечує формування у майбутніх фахівців відповідних знань, умінь та навичок, необхідних особистих якостей, що сприяють розвитку важливої складової педагогічної майстерності – вміння здійснювати виховну діяльність.

Література:

1. Дубасенюк О.А. Концептуальні положення теорії професійної виховної діяльності педагога // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 4. – С. 91.

2. Казанжи І.В. Компетентнісний підхід у фаховій підготовці майбутніх учителів початкових класів / І.В. Казанжи // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – Вип. 36. – С. 92-97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2012_36_17.

3. Пометун О.І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.